



In 'De Splijtzwam' laat De Levende Natuur experts de degens kruisen. Voor deze eerste editie pleit bioloog Suzanne Lommen van de Universiteit Leiden en Koppert Biological Systems, tevens 'projectleider bladvlo' van het consortium #uitde1000knoop vóór het inzetten van exotische natuurlijke vijanden om invasieve planten te beheersen. Baudewijn Odé, senior onderzoeker bij FLORON, heeft zijn bedenkingen.

Exoten met ex

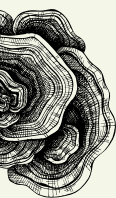
Suzanne Lommen: 'Het gecalculeerde risico is miniem'

"A l decennia introduceren we exotische plaagbestrijders in de land- en tuinbouw als groen alternatief voor schadelijke pesticiden. Nieuw voor Nederland is de inzet ervan tegen invasieve planten in de natuur. Maar wereldwijd worden die al meer dan een eeuw toegepast tegen honderden plantensoorten. Met een uitstekend trackrecord op het gebied van veiligheid voor andere soorten, indien de risico's vooraf op wetenschappelijke wijze worden vastgesteld. Dit in tegenstelling tot de onzorgvuldige introductie van soorten die soms tot ecologische rampen heeft geleid, zoals de giftige reuzenpad in Australië. Biologische plaagbestrijding wordt gebruikt wanneer de invasieve plant onuitroeibaar is geworden en beheersing de enige optie is. Traditionele methodes zijn vaak te duur en werken niet op lange termijn, terwijl lokale natuurlijke vijanden meestal te weinig impact hebben. Het herenigen van de plaagsoort met zijn oorspronkelijke natuurlijke vijanden kan het ecologisch evenwicht herstellen. Helaas worden die successen niet breed uitgemeten. Wie weet bijvoorbeeld dat invasieve acacia's in de duinen van Portugal sinds kort succesvol worden beheerst met hulp van een exotische galwesp? Deze zorgt dat de acacia's geen zaad meer produceren. En dat zonder neveneffecten op andere soorten. Zulke exotische natuurlijke vijanden

worden via jarenlang onderzoek zorgvuldig geselecteerd op basis van hun voorkeur voor de betreffende plaagsoort en hun impact. Alleen specialisten die uitsluitend op de plaagsoort hun levenscyclus kunnen voltooien, een populatie opbouwen en schade veroorzaken, komen in aanmerking. Voorafgaand aan de introductie van de Japanse bladvlo zijn 140 plantensoorten uit 21 families getest, waaronder alle Nederlandse inheemse soorten van de duizendknoopfamilie. Alleen de drie invasieve doelsoorten bleken geschikte waardplanten. Als de bladvlo zich hier weet te vestigen, vermenigvuldigen en verspreiden, kan hij hun groei en verspreiding remmen. Combineren met andere methodes is in dit geval wel nodig. Mochten we de duizendknoopplaag ooit volledig weten uit te roeien, dan heeft de bladvlo net zo weinig kans om te overleven als een reuzenpanda zonder bamboe. Het is niet helemaal uit te sluiten dat de bladvlo zich ooit genetisch aanpast aan een nieuwe waardplant, maar zulke evolutionaire veranderingen zijn zeldzaam onder specialisten. Het gecalculeerde risico is daarom niet nul maar wel minimaal. Dat moet worden afgewogen tegen mogelijke voordelen van diezelfde bestrijder, alternatieve methoden, en de overlast van de plaagsoort wanneer je niet ingrijpt. Ik denk dat we in de toekomst niet zonder zorgvuldig geselecteerde exotische biologische bestrijders kunnen om de groeiende exotenproblematiek te helpen beheersen. Mijn zorg zit bij de vele exoten met potentie tot invasief gedrag die ongelimiteerd ons land in komen en daarna een probleem kunnen worden voor onze natuur. Preventie blijft daarom het allerbeste."



Japanse duizendknoop.
(Foto: Annabell Hormann/korina.info)



Exoten bestrijden



"Planten en dieren uit andere werelddelen vormen lang niet altijd een probleem, maar van sommige exoten wens je dat we ze nooit hierheen hadden gehaald. Pregnante voorbeelden onder planten zijn watercrassula, grote waternavel en natuurlijk de Aziatische duizendknopen, waar ook de Japanse onder valt. Exoten zijn vaak erg succesvol: natuurlijke vijanden ontbreken en voor inheemse vijanden is de soort niet aantrekkelijk of zelfs giftig. Australië heeft ervaring met het importeren van lastige exoten en hun vijanden. Ondanks jacht en andere bestrijdingswijzen lukte het niet om geïmporteerde konijnen uit te roeien. Hetzelfde geldt voor de ooit exotische reuzenpadden. Er is natuurlijk een groot verschil met het uitzetten van de bladvlo om Aziatische duizendknopen te bestrijden; de bladvlo is uitgebreid getest op het mogelijk overstappen naar andere Europese planten. Nu de soort dat naar verwachting niet zal doen, kan er relatief veilig worden geëxperimenteerd met bestrijding. Toch kun je kanttekeningen plaatsen bij de plannen om de bladvlo breder in te zetten. Het is een biologisch gegeven dat een natuurlijke vijand nooit in staat is een plant geheel uit te roeien. Dus is de inzet van de bladvlo vooral aanvullend. Het is nauwelijks voorstelbaar dat een infectie met bladvlooiën kan opwegen tegen jaarlijks enkele malen afmaaien, wat ook niet afdoende bleek om de planten kwijt te raken. Bij de bestrijding van Aziatische duizendknopen zit de uitdaging niet in het toebrengen van een eerste klap. Dit gebeurt op allerlei mogelijke manieren, zoals door uitgraven van de wortelstokken. Door het achterblijven

Baudewijn Odé: 'Nazorg is hier de uitdaging'

van wortelfragmenten is de soort dan eigenlijk nooit helemaal weg. De grootste uitdaging zit in de nazorg met als doel om alle nieuwe uitgroei ook te verwijderen. De soort definitief uitroeien vergt daarom enkele jaren. De bladvlo zal worden ingezet om de vitaliteit van Aziatische duizendknopen een klap toe te brengen. Er is onvermijdelijk gewoon een mechanische ingreep nodig om populaties écht aan te pakken. Of de bladvlo nog kan functioneren nadat die eerste klap al achter de rug is, is de vraag: de planten zijn dan kleiner en staan dan verder uit elkaar, en worden mogelijk minder gemakkelijk gevonden door de bladvlo. Nazorg blijft hoe dan ook nodig. Een ander punt betreft het toekomstig risico van de introductie. Op dit moment wordt de kans op het overstappen op inheemse planten uitgesloten, maar in de toekomst kan dit wél plaatsvinden. We zien vergelijkbare overstappen bij inheemse insecten die bijvoorbeeld Amerikaanse vogelkers voorheen niet, maar nu wel belagen. Zeker bij insecten met een korte generatieduur en grote voortplantingscapaciteit is genetische aanpassing te verwachten. Het is de vraag of onze inheemse planten zo'n aanpassing kunnen pareren."

Op onze website, www.delevendenatuur.nl, staan de literatuurverwijzingen naar de onderzoeken die Lommen en Odé aanhalen.